

Foto: Lena Blåstjörn-Jansson

Sämre välfärd för ensamstående mammor

Ensamstående mammor har sämre levnadsförhållanden än andra grupper. Dessutom visar utvecklingen sedan tidigt 1980-tal att deras situation inte har förbättrats. När det gäller exempelvis hur trångt man bor och hushållets ekonomi är nivåerna för ensamstående mammor likvärdiga eller försämrade i dag jämfört med i början av 1980-talet medan nivåerna för andra grupper till stora delar har förbättrats.

I Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) framstår gruppen ensamstående mammor (med barn i åldrarna 0–18 år) som mindre gynnade än andra när det gäller ett flertal områden. Genom att titta närmare på ett antal olika aspekter av livet och vardagen för ensamstående mammor tydliggörs bilden av hur deras situation ser ut i jämförelse med andra grupper i samhället.

En naturlig jämförelsegrupp är ensamstående pappor. Dessa är dock, i ULF, inte tillräckligt många för att en sådan jämförelse ska bli hållbar. Därför jämförs ensamstående mammor här i första hand med sammanboende mammor, och därutöver med kvinnor och män, samtliga i åldern 16–54 år. Naturligtvis delar

ensamstående pappor i många avseenden ensamstående mammors situation men ur framför allt ett ekonomiskt perspektiv har män i allmänhet en bättre situation.

ENSAMSTÄENDE MAMMOR BOR betydligt mer trångt än andra grupper i befolkningen. Enligt vad som kallas trångboddhetsnorm 3 är närmare hälften av de ensamstående mammorna trångbodda jämfört med 14 procent bland sammanboende mammor och 20 procent bland samtliga kvinnor och män i åldern 16–54 år. Endast 16 procent av ensamstående mammor i åldern 16–54 år har vad som kallas hög utrymmesstandard, att jämföra med cirka en tredjedel i jämförelsegrupperna. Därtill framkommer att andelen med

hög utrymmesstandard bland ensamstående mammor har minskat något sedan början av 1980-talet medan samma andel ökat bland övriga grupper. Detta visar sig också i att ensamstående mammor är mindre nöjda med bostadens storlek än andra. Personer som bor i villa eller radhus trivs i allmänhet bättre med sin bostad och sitt boende än personer som bor i hyreshus. Närmare två tredjedelar bland ensamstående mammor bor i hyresrätt jämfört med cirka en tredjedel av befolkningen totalt. Sett till hur nöjd man är med olika delar av boendet och boendemiljön visar sig ensamstående mammor i ett flertal fall vara mindre nöjda än andra.

EN ANNAN VIKTIG ASPEKT av levnadsförhållanden och välfärd är hushållets ekonomi. Över hälften av de ensamstående mammorna har någon gång under de senaste 12 månaderna haft svårt att klara sina löpande utgifter. Andelen bland sammanboende mammor är drygt 15 procent. Andelen ensamstående mammor som har

svårt att klara hushållets utgifter har dessutom ökat sedan 1980-talets början, då denna andel var cirka 30 procent. Även bland övriga grupper framkommer en viss ökning men den är förhållandevis liten. Bland de ensamstående mammorna har 4 av 10 heller ingen kontantmarginal vilket kan jämföras med drygt 1 av 10 sammanboende mammor och 2 av 10 kvinnor totalt i åldern 16–54 år. Även andelen utan kontantmarginal har ökat bland de ensamstående mammorna sedan

Definitioner

Trångboddhetsnorm 3: Ett hushåll räknas som trångbott enligt trångboddhetsnorm 3 om inte varje hushållsmedlem har ett eget rum, kök och vardagsrum oräknade. Gifta och sambos förutsätts dela rum.

Hög utrymmesstandard: Mer än ett rum per boende, kök och vardagsrum oräknade. Det innebär till exempel att en tvåbarnsfamilj (fyra personer) i en bostad om minst sex rum och kök, eller två personer som bor i minst fyra rum och kök, har hög utrymmesstandard.

Kontantmarginal: Möjligheten att vid en oförutsedd situation, på en vecka kunna skaffa fram en summa pengar. År 2006 var denna summa 15 000 kr.

1980-talets början medan den legat stabilt för övriga nämnda grupper.

I linje med detta upplever cirka två tredjedelar bland ensamstående mammor en oro över ekonomin medan samma andel är närmare en tredjedel bland sammanboende mammor liksom bland kvinnor och män generellt. Det är tydligt att försörjningsbördan är tyngre för ensamstående mammor än för de flesta andra delar av befolkningen.

SANNOLIKT PÅVERKAR situationen som ensamstående mödrar upplever en rad andra delar av livet. Exempelvis har andelen ensamstående mammor som upplever sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt ökat från drygt 3 procent åren 1980–81 till 11 procent åren 2004–05. För övriga grupper, sammanboende mammor och samtliga kvinnor och män, har andelen under samma tid ökat från cirka 3 till mellan 4 och 5 procent. Ensamstående mammor

har därtill mer sömnproblem och upplever en högre grad av oro och ångslan än andra.

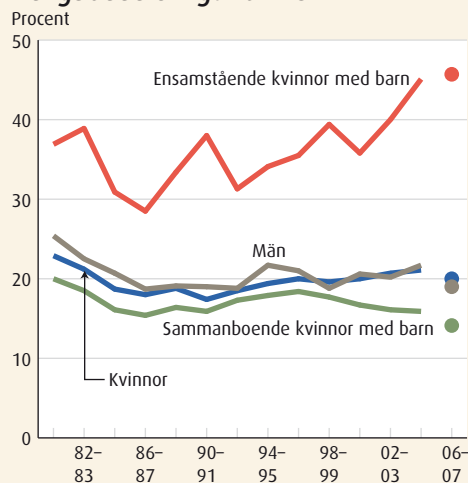
Det går att konstatera att ensamstående mammor på många sätt har en svårare livssituation än många andra grupper i samhället. Det har tidigare uppmärksammats att ensamstående mammor i högre grad är utsatta för våld eller hot om våld i bostaden (Välfärd nr 1 2009) och ensamstående mammor känner sig också mindre

trygga i sitt bostadsområde än andra grupper i befolkningen.

En ytterligare aspekt som framgått är att utvecklingen över tid talar för att skillnaden mellan ensamstående mammor och andra jämförbara grupper ökar eftersom en generell ökning av välfärden, när det gäller ett antal viktiga aspekter av vardagen, inte kommer ensamstående mammor till del. Det finns med andra ord goda skäl att uppmärksamma denna grupp.

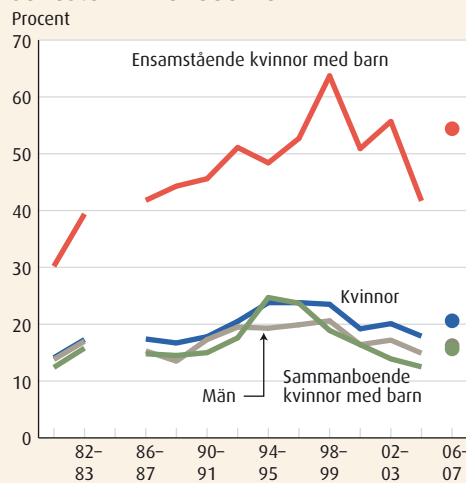
16–54 år:

Trångbodda enligt norm 3*

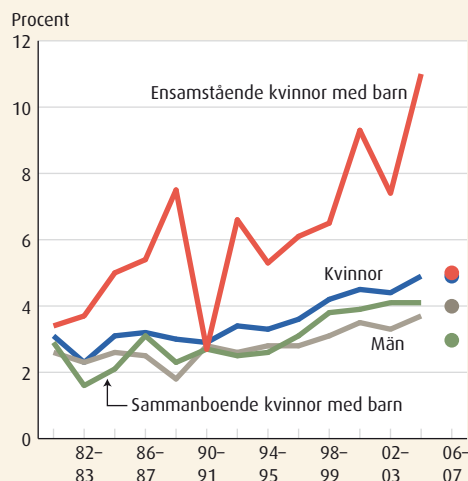
* För definition se sid 16

Personer som haft svårt att klara sina löpande utgifter under de senaste 12 månaderna

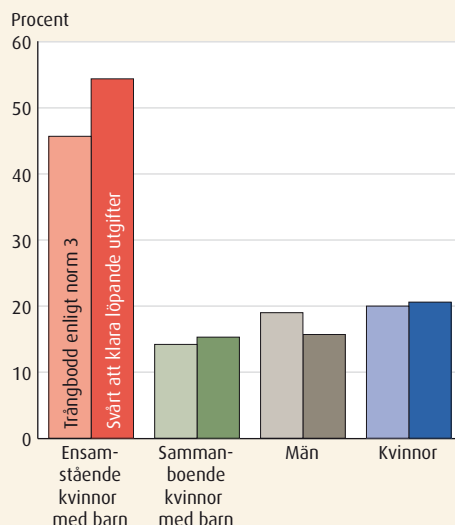

OBS! Olika skalar

Personer som upplever sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt

Personer som är trångbodda respektive har svårt att klara sina löpande utgifter, 2006-07

FAKTA

Om undersökningen

Uppgifterna är hämtade från SCB:s Undersökningar av levnadsförhållanden (ULF).

Under de senaste åren har ett byte av datainsamlingsmetod, från besöksintervju till telefonintervju, genomförts i ULF. Som ett led i detta genomfördes hälften av intervjuerna genom besök och hälften via telefon år 2006. Sedan 2007 sker datainsamlingen via telefon. Eftersom det är osäkert i vilken utsträckning metodbytet har påverkat svarsfördelningen redovisas i diagrammen den kontinuerliga utvecklingen 1980–2005, och därutöver en punktangivelse för resultaten av de telefonintervjuer som genomförts 2006–07.

● ● ● ●

Författare

Fredrik Scheffer arbetar med social välfärdsstatistik på SCB
tfn: 08-506 949 25
e-post: fredrik.scheffer@scb.se